MORGEN MET DE WOONKRANT.

De Telegraaf

Per ex. maandag t/m vrijdag ƒ 1,35 - zaterdag ƒ 1,95

België	Fr.	38,–	Frankrijk	Fr.	10,–	Madeira	Esc.	305,–	Spanje	P	225,–
Canada	$	4,25	Griekenl	Dr.	420,–	Marokko	D	23,–	Tunesie	M	2.400,–
Can.Eil.	P.	235,–	Indonesie	R.P.	4.600,–	Ned.Ant.	A.ƒ	5,50	Turkije	T.£	18.000,–
Duitsland	DM	3,–	Italië	L.	2.800,–	Oostenr	O.S	23,–	Ver.St.	U.S $	3,25
Engeland	£	1,40	Israel	N.Shk.	8,90	Portugal	Esc.	280,–	Zwitserl	Fr.	3,–
			Luxemb	Fr.	35,–						

No. 32.628 | 100ste jaargang | Hoofdredactie: H. L. de Haas - J. Langereis | 28 pagina's | dinsdag 22 december 1992

• DC10 Martinair verongelukt in Faro • Zeker 57 passagiers gedood

Kerstvlucht werd ramp

Van onze verslaggevers

FARO, dinsdag

De ramp met de DC10 Anthony Ruys van Martinair gisterochtend op het vliegveld van Faro aan de Portugese Algarve-kust heeft aan minimaal 57 passagiers en bemanningsleden het leven gekost. Nog 11 inzittenden werden gisteravond vermist.

Met een colonne van tientallen ambulances en talrijke legerhelikopters werden 240 gewonden naar tien Portugese ziekenhuizen aan de Algarve tot aan Lissabon overgebracht.

Veel van hen hebben inmiddels al het hospitaal kunnen verlaten. Volgens medische verklaringen in Faro verkeren tenminste 11 passagiers nog in acuut levensgevaar.

MEER NIEUWS OVER DE RAMP

- Dramatisch ooggetuigenverslag ...pag. 3
- Airbus vliegend ziekenhuis ...pag. 4
- Reconstructie van crash in Faro ...pag. 5
- Eerste annuleringen vliegreizen. ....pag. 6

Stan Huygens Journaal vandaag op pagina 8

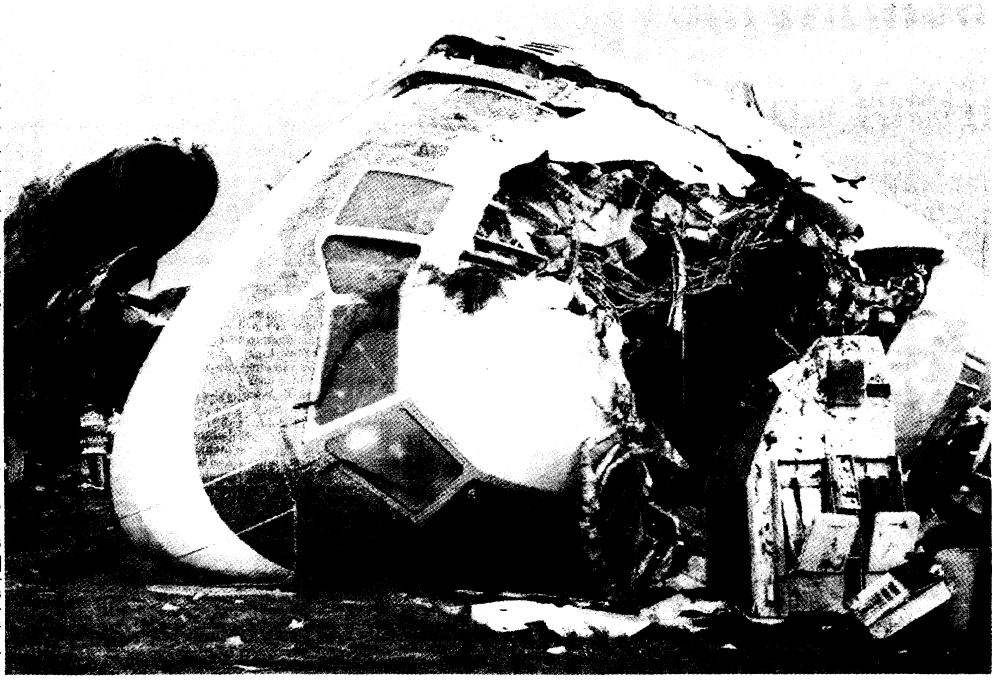

• *De totaal afgebroken cockpit van de ramp-DC10 van Martinair vormde een luguber beeld op de landingsbaan van Faro. Uit alle gaten, scheuren en kieren hebben overlevenden zich een weg naar de vrijheid gewurmd, die voor tientallen landgenoten echter te laat kwam.*

Foto: EPA

De kerstvlucht, de MP 495, begon gisterochtend om half zes op Schiphol in echte vakantiesfeer.

Nauwelijks drie uur later maakte een desastreuze landing in zeer slecht weer een afschuwelijk einde aan die uitbundige stemming. De Anthony Ruys was met een daverende klap op de landingsbaan gestort, dood en verderf zaaiend onder de 327 passagiers en 13 bemanningsleden.

Ons land werd gisteren voor de zesde maal dit jaar door een ernstige ramp getroffen, variërend van aardbevingen tot wervelstormen, treinongelukken en vliegrampen.

Exacte toedracht

Lezingen over de exacte toedracht spreken elkaar op diverse punten tegen. Ooggetuigen op het vliegveld meldden al brand gezien te hebben in een motor voor de landing.

Passagiers aan boord verklaarden later, dat de brand en daarop volgende explosie pas ontstaan waren na de zeer ruwe 'touch down'.

Het doorschietende vliegtuig brak doormidden en tolde deels om de as. Een hevige ontploffing scheidde voor- en achterstuk. De meeste dodelijke slachtoffers vielen in het middendeel van het toestel, dat volledig verwoest werd. De passagiers werden overigens door de cockpit-bemanning niet gewaarschuwd voor problemen.

Vlucht

Via alle uitgangen en scheuren in de romp vluchtten de overlevenden voor zover hun verwondingen dat toelieten uit de wrakstukken. Het achterdeel had inmiddels al vlam gevat. Het vuur verspreidde zich via de brandende kerosine snel naar het voorste deel.

Desondanks wisten diverse moedige passagiers nog andere inzittenden, die verdoofd in hun stoel bleven zitten, te bevrijden van hun veiligheidsriem en hen op sleeptouw te nemen. Hoewel de ramp direct gevolgd werd door een enorm gegil en gekrijs aan boord, bleef volgens passagiers directe paniek achterwege.

„Op dat moment geldt voor al het lijfsbehoud. De paniek en de zenuwen kwamen pas later, toen we ons realiseerden wat er gebeurd was", aldus een van de passagiers in de aankomsthal van Faro.

Improvisatie

Het vliegveld, hoewel modern geoutilleerd, was nauwelijks op een ramp van deze omvang berekend. Toch wisten de Portugezen met veel improvisatie en verantwoordelijkheidsbesef zeer snel een enorme hulpactie op gang te brengen.

De wegen naar het vliegveld en naar de ziekenhuizen werden hermetisch afgegrendeld voor ramptoerisme en schoongeveegd voor de ambulances. De niet-gewonden werden overgebracht naar hotels in de omgeving.

Rampvliegtuig vol toeristen

Van onze verslaggevers

SCHIPHOL, dinsdag

De 327 passagiers op de verongelukte Martinair DC10 waren voor het merendeel kerstvakantiegangers. Zij hadden hun reis geboekt bij NBBS Reizen (36 personen), Sudtours (60 man), Rent a Casa (72 passagiers), Zonnetour (29), Holland Overseas Travel (83), Wolffs Reizen (37), Bel Air (10).

Vrees voor levens twee stewardessen

Van onze verslaggevers

FARO, dinsdag

De DC10 *Anthony Ruys* van Martinair werd op het moment, dat de ramp zich voltrok over het toestel, gevlogen door captain H.W. van Staveren. Co-piloot R.J.H. Clemenkowff onderhield op dat moment het radioverkeer met de toren van Faro.

• *Captain H.W. van Staveren*

Verder was in de cockpit ook een boordwerktuigkundige werkzaam. Tien stewardessen bevonden zich volgens voorschrift verspreid over het toestel op hun eigen zitplaatsen in de veiligheidsriemen.

Twee stewardessen werden gisteravond nog vermist. Gevreesd wordt dat zij bij de ramp om het leven zijn gekomen. De andere bemanningsleden hebben het ongeluk zeker overleefd.

Volgens captain F. Charbon van het Martinair-toestel, dat net daarvoor was geland, heeft hij radiocontact gehad met de co-piloot van het ramptoestel.

Volgens Charbon verkeerde de tweede vlieger van het gecrashte toestel in een shock-toestand.

Deze piloot verklaarde later vanaf zijn ziekbed dat hij een hevige windvlaag had gevoeld en dat hij tegelijkertijd een explosie had gehoord in het achterste deel van het toestel.

Toen verloor hij de controle over het vliegtuig.

Ambulances

Captain Van Staveren en de boordwerktuigkundigen zijn met ambulances naar Portugese ziekenhuizen overgebracht.

Diverse in hun rode uniformen geklede stewardessen liepen direct na de ramp zelf ook verloren rond in de aankomsthal.

Zeker drie stewardessen moesten medisch verzorgd worden in ziekenhuizen.

Bij Martinair was men lange tijd in onzekerheid over het lot van de bemanning.

De toevallige aanwezigheid van de andere crew, die hielp bij de eerste hulpverlening en de opvang van hun collega's, was daarbij later van grote hulp.

MOEDER EN KIND GERED

• *Nog zichtbaar onder de indruk zit een moeder en haar dochtertje in een hotel in Faro, nadat zij gisterochtend de ramp met de DC10 van Martinair op het Portugese vliegveld heeft overleefd.*

Wat een gezellige kerstvakantie in de Algarve had moeten worden eindigde al voor het begin in een verschrikkelijk drama.

Foto: Reuter

Maij: In drie maanden drie jaar ouder

Van onze verslaggevers

BRUSSEL, dinsdag

• *Minister Maij-Weggen*

Minister Hanja Maij-Weggen van Verkeer en Waterstaat was zeer onder de indruk van de nieuwste ramp, die ons land dit jaar trof.

„In drie maanden ben ik drie jaar ouder geworden", aldus de bewindsvrouw vanuit Brussel.

In de Belgische hoofdstad woonde zij het reguliere beraad van de EG-Transportraad bij.

Medeleven

Namens het kabinet betuigde mevrouw Maij maandag haar medeleven aan de nabestaanden van de slachtoffers. „Het betekent opnieuw een schok door het land en ons ministerie".

„Met twee luchtvaart- en evenzoveel treinrampen is 1992 een afschuwelijk jaar voor mij en het ministerie", verklaart de minister, die bij het EG-beraad ook door haar Portugese collega van minuut tot minuut op de hoogte werd gehouden van het meest recente nieuws.

Lof

Op grond van die informatie roemde zij de Portugese autoriteiten voor de snelle en adequate manier waarop de hulpverlening op gang gebracht werd en voortgang vond.

(advertenties)

N I E U W

REMINGTON®
ELITE SCHEERAPPARAAT

Van de maker van 's werelds meest verkochte dubbelblad scheerapparaten.

TEST 'M 30 DAGEN. NIET GLAD? GELD TERUG!

Informatie via Imp. Beska Nederland B.V., 073-216335. Verkrijgbaar bij o.a. kijkshop

REMINGTON®
BETER SCHEREN VOOR IN VERRASSENDE PRIJS!

SUBARU WENST U EEN VOORSPOEDIG 2002

Koop nu een Subaru Legacy van f32.720,- en ontvang over 9 jaar bij inruil f27.720,- terug.

Alleen van 21 december 1992 t/m 2 januari 1993. Bij uw Subaru-dealer kunt u terecht voor de actievoorwaarden. Zijn adres vindt u in de Gouden Gids.

SUBARU EEN RELATIE DIE NIET STUK KAN

Alle bedragen incl. BTW, excl. kosten rij-klaar maken, wijz. voorbeh. Imp. Subaru Nederland, pb 277, 1430 AG Aalsmeer. Tel. 02977-39100.

(advertentie)

IN ÉÉN PAKKET DE NIEUWE: marie claire Flair MARGRIET SPECIALE PRIJS: 9,45

RUSTIG

Wolkenvelden

Vrijwel overal droog

Matige noordoostenwind

ZON ONDER 16:21, MORGEN OP 08:47

Wolkenvelden en droog. Temperatuur in de middag iets boven het vriespunt. 's nachts plaatselijk lichte vorst.

UITGEBREID WEER PAGINA 8

DE KRANT VAN WAKKER NEDERLAND De Telegraaf

8 710404 100030 MA.-VRIJ.

Abonnee worden? Bel gratis 06-0567.

De Telegraaf

Het dagblad De Telegraaf geeft onpartijdig nieuws, zonder gebonden te zijn aan enige staatkundige partij, kerkelijke richting of belangengemeenschap, uitsluitend in dienst van 's lands belang.

Artikel 3 der Statuten

Deernis

Tot op heden zijn er geen aanwijzingen voor, dat de tragische vliegramp bij het Zuidportugese Faro het gevolg is geweest van menselijke fouten of van materiaalgebreken aan de DC10 die gisterochtend op Schiphol was volgestroomd met mannen, vrouwen en kinderen, allemaal blij op weg naar hun vakantiebestemming aan de Algarve.

Voor velen van hen zou deze vlucht naar de zon fataal eindigen. Intens is het verdriet van de nabestaanden van de slachtoffers. Heel erg zijn de verwondingen van talrijke passagiers, heel erg ook zijn de herinneringen van de overlevenden die ternauwernood het vege lijf hebben kunnen redden.

Deernis gaat uit naar de nabestaanden en de overlevenden.

Uit de gegevens over de toedracht van ongelukken kan lering worden getrokken. En dat zal ook zeker gebeuren na de ramp bij Faro.

Maar wat er in verband hiermee ook allemaal afgeleid gaat worden uit de zwarte dozen met vluchtgegevens en uit de eigen waarnemingen van de overlevenden en de ooggetuigen op de grond, toch zal nimmer voor honderd procent de veiligheid van de reiziger gegarandeerd kunnen worden.

De gruwelen van gisteren worden natuurlijk geen grein minder erg door een dergelijke machteloze overweging.

Verwacht mag in elk geval worden, dat kosten noch moeite gespaard zullen worden om de nabestaanden en de overlevenden bij te staan.

Overlevenden lopen verdwaasd rond tussen puinhopen

• Martin Schröder

Ramp verrast vakantievierende Schröder

Van onze verslaggevers

SCHIPHOL, dinsdag

Martin Schröder, president-directeur van de naar hemzelf genoemde luchtvaartmaatschappij, werd op zijn vakantieadres in het Caraibisch Gebied volledig verrast door de luchtramp met één van 'zijn kisten'.

Hij wilde zo snel mogelijk naar Nederland terugkeren om persoonlijk leiding te geven aan de hulpverlening. Hij werd daarin echter geremd door de moeilijke vliegverbindingen vanaf de eilanden naar de VS en Nederland.

Pas vanmorgen vroeg keert hij in ons land terug. Op het hoofdkwartier van Martinair was gisteren echter al de grond gelegd voor de meest noodzakelijke en efficiënte operaties in het kader van het eigen rampenplan.

Direct na het bekend worden van het vliegongeluk werd een crisiscentrum op het hoofdkwartier op Schiphol geformeerd. De zeer gebrekkige communicatie met Portugal speelde Martinair echter danig parten bij de eigen informatievoorziening. Telefoonlijnen waren lange tijd overbezet. Na enige uren lukte het via fax-verkeer over en weer nieuws uit te wisselen.

Op het speciale telefoonnummer 020-6011222 kwamen meer dan duizend vragen binnen van verontruste familieleden en vrienden. Veel mensen konden bovendien geen verbinding krijgen en zijn daarop spontaan afgereisd naar het opvangcentrum, dat snel was ingericht in De Elzenhof.

Opnieuw bleek de grote onbekendheid bij de achterblijvers met de reisplannen van de vakantiegangers. Veel bellers informeerden bij Martinair, omdat zij wisten dat er bekenden of familie op weg waren naar Faro. Zij wisten echter in een groot aantal gevallen niet met welke maatschappij of vlucht.

Drie RLD-experts toegevoegd aan onderzoeksteam

Van onze verslaggevers

SCHIPHOL, dinsdag

Drie RLD-experts zijn in Faro toegevoegd aan de Portugese commissie van onderzoek. Uit Californië stuurt de bouwer van het vliegtuig, McDonnell-Douglas deskundigen naar de plaats van de ramp.

De DC10 is door Douglas dit jaar nog gekeurd op verzoek van de nieuwe eigenaar, het ministerie van Defensie. De kwaliteit van het toestel is uitzonderlijk goed bevonden. Voor rekening van Martinair zou een aanpassing aan de motoren plaats vinden waardoor deze een stuk geluidsarmer zouden worden.

De RLD staat voor de taak om binnen zo kort mogelijke tijd twee onderzoeken af te ronden en voor te leggen aan de Raad voor de Luchtvaart.

Huilende moeder: Waar is Claudia?

Van onze speciale verslaggevers

FARO, dinsdag

„Ik kijk naar rechts, ik zie vuur. Oh God, we staan in brand. En op dat moment slaan we over de kop, voor mijn gevoel wel tien keer. We kantelen maar en opeens is er een open dak. Ik zie mijn man en ik denk: we hebben elkaar. Dan kijk ik om naar mijn meiden, mijn dochter en haar vriendin. En er is niks."

Eén oog zit dichtgeplakt, ze heeft hechtingen in haar hoofd en op haar bovenbenen, maar ze leefde. Mevrouw Vroombout uit Maassluis. Ze kan de ramp met de Martinair DC10 navertellen en dat doet ze ook in het Ibis-hotel nabij het vliegveld, waar gisteravond de lichtgewonden werden ondergebracht.

Vermist

„Cor mijn man ligt nog in het ziekenhuis van Faro, er is iets met zijn rugwervel, maar hij kan zijn benen bewegen. Waarom komt hij niet hierheen?" zegt ze aangeslagen. „En mijn dochter Claudia en haar vriendin, waar zijn ze." Ze huilt om haar meiden, die ze heeft moeten achterlaten op de plek des onheils. Sindsdien zijn ze vermist, al circuleren hun namen op de lijst van zwaar gewonden die naar het ziekenhuis in Lissabon zijn afgevoerd.

„We gingen van Schiphol weg met een half uur vertraging en onderweg ging alles wel goed. Totdat we net voor het landen in een storm terecht kwamen, het leek wel sneeuw. Goddank, zeg ik nog tegen Cor, ik zie de grond al. En ineens stuiteren we op de baan, en we sloegen over de kop. Ik kwam met mijn hoofd tegen de stoel voor mij. Cor trok mij eruit naar buiten. Was ik mijn meiden kwijt. Zijn we teruggegaan. Hoorden we overal explosies, een vlammenzee. En we liepen daar maar. Toen kwamen de ziekenwagens."

In de hal van het vliegveld werden ze opgevangen, kreeg ze wat water om het bloed van haar gezicht te wassen. Naar huis bellen durfde ze niet, wat moest ze de thuisblijvers vertellen? Dat ze de kinderen kwijt was?

„In het ziekenhuis moesten we wachten. Allemaal brancards gingen ons voor. Om ons heen hoorde ik overal „Oh, je leeft nog! Oh hier ben je!" en dan hoorde ik iemand roepen "Mamma, mamma". Daar zijn ze dacht ik dan. Maar mooi niet. Je kunt ook niemand spreken, dat taalprobleem hier."

Alles kwijt

Zojuist heeft ze naar het opvangcentrum in Nederland gebeld om te vertellen dat ze alles kwijt is. Vorig jaar kerst was ze hier ook. Met prachtig weer, een fijne tijd. Ze kan het zich nu niet voorstellen. Pijn heeft ze niet, maar haar lippen trillen. Als haar verteld wordt dat er vannacht een toestel met gewonden naar huis gaat zegt ze: „Vliegen doe ik nooit meer. Al moet ik op de fiets naar huis. Vliegen nooit meer!"

Wanhoop, intens verdriet, of toch nog het hotel opzoeken met een traumatische ervaring. Tientallen huilende en vakantievierende landgenoten, goedgeluimd vertrokken vanaf Schiphol, belanden gistermorgen binnen enkele seconden letterlijk van de hemel in de hel.

In de immense puinhopen van het verongelukte Martinair-toestel dwaalden velen op de luchthaven van Faro als verdwaasd rond. Op zoek naar familie, vrienden of bekenden... „Het toestel zat bijna afgeladen vol. Wij zijn er godzijdank uit en ik dank God dat wij nog leven, maar ik vind het vreselijk voor die andere mensen."

Ontploft

Aan het woord mevrouw Schot-Gerrits, een van de overlevenden van de vliegramp in Faro. Volgens haar ging het al een half uur slecht met het toestel. „Het ging vreselijk te keer, het was hier noodweer. Hij probeerde te landen en ging ineens weer omhoog, probeerde weer te landen, kwam met zijn rechtervleugel op de grond en ontplofte."

Samen met haar man zat mevrouw Schot achterin het toestel. Na de crash kon het echtpaar de DC10 direct verlaten. „Ik was bang dat ik mijn man kwijt was, maar eindelijk na een hele tijd zag ik hem weer. Er kwamen een heleboel mensen, die vielen op me toen ik daar lag. Ik ben weggerend, en toen volgde er een tweede ontploffing. Het achtergedeelte schijnt door die tweede explosie helemaal omhoog geklapt te zijn. Ik geloof dat dat alles is wat ik op het moment kan zeggen, want ik ben zo verschrikkelijk overstuur."

Michiel Klatte, regio-manager van Arke, vertrok gistermorgen in het tweede Martinair-toestel, de Boeing 767, naar Portugal. Op huwelijksreis met zijn zwangere vrouw...

Verminkt

„In de aankomsthal zagen we bloedende passagiers, mensen die verminkt waren door brandwonden. Een aantal stewardessen van Martinair kwam in hun rode pakjes wankelend binnen. We stonden aan de grond genageld. Beleefden alles in een flits. Het ging langs ons heen als een droom. Pas in de bus beseften we welke ramp zich onder onze ogen had voltrokken", zegt Klatte.

In de koffiehoek met kerstboom op Schiphol is de vliegtuigramp net als elders in het land het gesprek van de dag. De vertrekkers zijn duidelijk onder de indruk, maar weggaan doen ze niet. De schrik zit er wel in.

Drs. Gerard Couvreur van de ANVR zat er gisteren verslagen bij. „De gezamenlijke reiswereld is diep en diep getroffen. Dit wordt een zwarte kerst", stamelde hij.

TRANEN OM TERGENDE ONZEKERHEID

• *Het verdriet en de pijn om de onzekerheid over het lot van de passagiers vertrok de gezichten van familieleden tot een verbeten uitdrukking. In het opvangcentrum De Elzenhof op Schiphol konden velen hun emoties niet meer de baas.*

Foto: Frank van den Berg

Familie wacht uren op nieuws

Van onze verslaggevers

SCHIPHOL, dinsdag

Ze maken de gang met lood in hun schoenen. Bij sommigen staan de tranen in de ogen. Hun onzekerheid moet tergend zijn. Is er nog hoop of niet?

Het opvangcentrum De Elzenhof op Schiphol kreeg gisterochtend rond twaalf uur de eerste bezoekers te verwerken. Mannen, vrouwen, kinderen. Veelal in groepjes van drie of vier. Innig steun zoekend bij elkaar. Pure wanhoop straalde van de gezichten. Welke informatie zouden ze over hun naasten te horen krijgen?

Vader F. Outhuyse en zoon Remco uit Amsterdam zagen het nieuws over de vliegramp op televisie. „De tv stond toevallig aan. Na de ingelaste nieuwsuitzending zijn we meteen in de auto gestapt. Mogelijk dat er een tante en een oom van mij in het ramptoestel zaten", vertelt Remco. „Maar zeker weten doen we het niet. Er woont een nichtje in Portugal. De familie gaat er regelmatig heen. Vanmorgen vroeg zijn er twee toestellen naar Faro vertrokken. We hebben geen idee in welk van de twee mijn oom en tante zaten."

Stevige borrel

Nog geen tien minuten later komen vader en zoon, zichtbaar opgelucht, naar buiten. „Ze vlogen met het andere toestel dat veilig is aangekomen. We nemen straks een stevige borrel om van de schrik te bekomen."

Een echtpaar uit Vaassen vertelt eindeloos het speciale alarmnummer te hebben gedraaid. „Wat blijft er dan anders over, dan naar Schiphol te komen? Mijn broer en zus vlogen met de MP 495, maar verder weten we niets. Helemaal niets", aldus de man. Uren later is het echtpaar nog altijd in De Elzenhof.

De buitenwereld heeft geen toegang tot het centrum. De opvang geschiedt in volledige afzondering. Naarmate de dag verstrijkt, wordt de pers op steeds grotere afstand gehouden.

Af en toe leidt de aanwezigheid van camera's en microfoons tot irritatie bij bezorgde familieleden, die voor informatie naar De Elzenhof komen. Een moeder en zoon proberen vergeefs de persmeute te ontwijken. „Zullen we even huilen voor de camera, dat verhoogt de kijkcijfers", bijt de jongeman de verslaggevers toe.

Koningin betoont medeleven

Van onze verslaggevers

DEN HAAG, dinsdag

Koningin Beatrix heeft gisteren directeur Martin Schröder van Martinair per telegram medegedeeld diep geschokt te zijn door de vliegramp.

• Koningin Beatrix

„Diep geschokt door het bericht over het vliegtuigongeluk bij Faro betuigen wij u onze gevoelens van diep medeleven met de families van de slachtoffers en met hen die bij het ongeluk gewond zijn geraakt", luidt de letterlijke tekst van de persoonlijke boodschap van de Koningin.

DC10 vanaf begin door ongelukken achtervolgd

Van onze verslaggevers

SCHIPHOL, dinsdag

De McDonnell-Douglas DC10 heeft nooit onder een gelukkig gesternte gevlogen.

Vroeg na de introductie in 1972 verongelukte een Turkse DC10 nabij Parijs. Oorzaak was een niet goed gesloten bagageluik, waardoor de druk in de romp wegviel.

Nieuwe voorschriften

Wereldwijd zijn nieuwe bouwvoorschriften voor vloeren, leidingen en vergrendeling van luiken een gevolg geweest van dit ongeluk.

De KLM verloor een DC10 bij een landingsincident tijdens hevige regen in Panama. Daarbij vielen geen slachtoffers.

Maar de ergste ramp vond in mei 79 plaats op het vliegveld van Chicago.

Motorexplosie

Een DC10 van American Airlines verloor in de start na een motorexplosie een vleugelklep. Het toestel draaide op zijn rug en sloeg te pletter.

Alle 279 inzittenden verloren het leven. De DC10 kreeg wereldwijd een vliegverbod van drie weken, waardoor de gebruikers een miljoenenstrop leden.

In november van datzelfde jaar vond echter opnieuw een ernstig ongeluk met een DC10 plaats.

Een toestel van de Nieuw-Zeelandse maatschappij Air New Zealand vloog toen tijdens een excursievlucht tegen Mount Erebus op de Zuidpool. Hierbij verloren alle 257 inzittenden het leven.

Een DC10 van Martinair. Het verongelukte toestel is een exacte kopie van dit vliegtuig. Foto: Reuter

Vliegveld Faro weer open

FARO, dinsdag

Het vliegveld bij het Portugese Faro is gisteravond om 20.06 uur Nederlandse tijd weer opengegaan.

Dat betekent dat de Boeing 767 die maandagmorgen zonder problemen in Faro landde, nog dezelfde avond kon vertrekken. Aan boord bevonden zich de reguliere passagiers.

De Airbus A 310 die eerder maandag vanaf Schiphol vertrok, wordt vanmorgen vroeg terugverwacht.

De Telegraaf

Basisweg 30, 1043 AP Amsterdam
Voor correspondentie:
Postbus 376, 1000 EB Amsterdam
Telefoon 020-5859111

Telex redactie: 14436
Telex advertentie-afd.: 12208
Fax advertentie-afd.: 020-5852216

Opgeven Speurders: 020-6805805
Fax Speurderafd.: 020-5858030
Service-afdeling Speurders:
ma. t/m vr. 020-6863311.

Advertentiebetalingen:
Postbank 1339000
Bank:
ING BANK 697375005
ABN-AMRO rek. 41.11.73.103

Abonnementsprijzen binnenland (ook voor België):

	Per acceptgiro:	Bij autom. betaling:
maand	ƒ 27,65	ƒ 26,65
kwartaal	ƒ 80,20	ƒ 79,20
jaar	ƒ 309,95	ƒ 308,95

Abonnementsprijzen Europa; per kwartaal ƒ 356,80
Buiten Europa op aanvraag: 020-5802424

Abonnementen bij vooruitbetaling: postbank 651190

Service-afdeling Abonnementen 020-5802424
ma. t/m vr. 08.00-19.30
zaterdag 08.00-16.30
Fax: 020-5853174

Bonboekje (30 coupons) ƒ 38,–
postbank 533100 t.n.v. De Telegraaf Amsterdam

12x GRATIS
DE KRANT VAN WAKKER NEDERLAND

Ja, ik ontvang De Telegraaf 12 dagen gratis omdat ik me nu abonneer op de krant van wakker Nederland.

Naam: _____ EAA
Straat: _____
Postc./Plaats: _____
Telefoon: _____ (i.v.m. controle bezorging)

Ik neem:
een maandabonnement
een kwartaalabonnement

	automatische betaling	betaling per acceptgiro
maandabonnement	☐ à ƒ 26,65	☐ à ƒ 27,65
kwartaalabonnement	☐ à ƒ 79,20	☐ à ƒ 80,20

Stuur deze bon in een open envelop zonder postzegel aan:

BG GRATIS 06-0567
De Telegraaf, Abonnementenafd, Antwoordnr. 4309, 1000 PA Amsterdam.

Bij automatische betaling is mijn bank/gironr.: ☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Handtekening

Prijzen alleen geldig in Nederland en België.

De Telegraaf

Oud-hoogleraar chirurgie prof.dr. Greep:

Medische zorg in Faro onvoldoende

Van onze verslaggevers

MAASTRICHT, dinsdag

„De medische voorzieningen in en rond de Zuidportugese stad Faro zijn volstrekt onvoldoende." Dat zegt prof. dr. Co Greep, tot voor kort als hoogleraar in de chirurgie verbonden aan het Academisch Ziekenhuis Maastricht.

Prof. Greep, is na zijn vervroegde uittreding al een aantal jaren bezig met de bouw van een ziekenhuis met 235 bedden in Tunes bij de Portugese stad Albufeira, zo'n 20 kilometer van Faro.

Greep: „Het ziekenhuis van Faro heeft zo'n 250 bedden. Het is op zich niet slecht, maar het heeft toch niet de moderne technologie en behandelwijzen die wij in Nederland kennen. Het grote probleem is, dat de Algarve is uitgegroeid tot een populair

• Prof.dr. Greep

vakantieoord voor honderdduizenden mensen, terwijl de medische voorzieningen niet zijn meegegroeid. Ik heb de Portugese regering daar al jaren geleden voor gewaarschuwd en dat was ook de reden dat we toen al met de plannen zijn begonnen om een nieuw ziekenhuis te bouwen, speciaal voor vakantiegangers in de Algarve."

Verre van ideaal

Bij alle verbeteringen in de Portugese gezondheidszorg (vooral in Lissabon en Porto) is de situatie in het zuiden duidelijk achter gebleven, vindt Greep. „Het feit dat er nu niet genoeg capaciteit is in Faro en dat er gewonden naar Lissabon moeten worden overgebracht, is natuurlijk verre van ideaal."

Professor Greep is wel goed te spreken over de toestand op de luchthaven van Faro: „Het is weliswaar een eenvoudig vliegveld met maar één landingsbaan. Maar het is onlangs gemoderniseerd en kan nu grote hoeveelheden toeristen aan. Dit ongeluk heeft mijns inziens niets te maken met de veiligheid van dit vliegveld. Deze ramp bij slecht weer had zich ook op Schiphol kunnen voordoen."

• Reddingswerkers voeren een verbrande passagier van de verongelukte DC10 per brancard af naar een gereedstaande helikopter.

Foto: EPA

Identificatie van rampdoden wordt loodzware taak

Van onze verslaggevers

FARO, dinsdag

Het Rampen Identificatieteam (RIT) van de rijkspolitie wacht in Faro een loodzware taak. Volgens directeur Silva Salgado van de luchthaven zijn zeker 46 lijken onherkenbaar verminkt.

„Zover onze politiemensen het hebben kunnen beoordelen, zijn daarvan hoogstens twee personen te herkennen aan hun gebit. Wij zijn blij met de komst van de Nederlandse deskundigen, want voor onze deskundigen zou zoiets onmogelijk zijn".

Voorbereiding

Leden van het RIT zijn gisteren met de speciale middagcharter van Martinair naar Zuid-Portugal vertrokken. „In eerste instantie gaat het om voorbereidend werk", verklaart woordvoerder L. Elbrink. „Indien nodig roepen we meer mensen op".

Bij vertrek wist het RIT nog niet welke werkomstandigheden zij in Faro zouden aantreffen. Daarom werd al voorzichtig het plan geopperd om niet te herkennen stoffelijke resten per vliegtuig naar ons land over te brengen voor het nadere identificatieproces, dat weken tot maanden kan duren.

Het rijkspolitieteam, zorgvuldig geselecteerd en voortdurend ook psychisch begeleid, wordt geassisteerd door medici en tandartsen. Bij de Bijlmerramp wist het RIT op vallend snel alle slachtoffers te identificeren. De meeste van de 14 Nederlandse slachtoffers van de PIA-ramp in Nepal konden daarentegen niet herkend worden. Zij werden ter plaatse in een massagraf begraven.

Het RIT werd voor het eerst in de praktijk voor de leeuwen geworpen na de KLM-Jumbo-ramp op Tenerife. Daarna kwam het team nog vele malen in actie. De werkwijze is zeer zorgvuldig.

Alle lichaamsdelen worden eerst gefotografeerd, daarna zeer zorgvuldig gescheiden. Bij verwanten van de slachtoffers worden alle details opgevraagd van gezondheid tot sieraden, van in- en uitwendige lichaamskenmerken tot bouw, lengte en gewicht. Ook het gebit speelt een zeer belangrijke rol.

Medische teams uit ons land helpen met repatriëring

Gewonden vliegramp komende dagen terug

Van onze verslaggevers

AMSTERDAM/ ROTTERDAM, dinsdag

Voor zover de toestand van slachtoffers van de DC10-crash op de luchthaven van Faro in Zuid-Portugal het toelaat, zullen de komende dagen vanuit het rampgebied regelmatig repatriëringsvluchten plaatsvinden om gewonden naar Nederlandse ziekenhuizen en brandwondencentra over te brengen.

De slachtoffers zullen, afhankelijk van hun verwondingen en/of psychische toestand, zoveel mogelijk worden gebracht naar een academisch ziekenhuis of brandwondencentrum zo dicht mogelijk in de buurt van hun woonplaats.

Om hoeveel vluchten het zal gaan kon plaatsvervangend directeur W. Reinders van de alarmcentrale *SOS International* in Amsterdam gisteravond nog niet zeggen: „Eerst proberen wij zoveel mogelijk de niet-gewonden en de slachtoffers met relatief licht letsel naar Schiphol terug te vliegen. Naarmate de tijd verstrijkt zullen wij pogingen ondernemen om de zwaarder en ernstig gewonden, voor zover hun toestand dat toelaat, te vervoeren." De meeste passagiers hebben via hun reisverzekering recht op hulp van deze alarmcentrale, aldus SOS International.

• Samen met het traumateam van het AMC vertrok gisteren ook het Rampen Identificatie Team naar de plaats van de vliegramp in Portugal.

Foto: ANP

Brandwonden

Volgens de Beverwijkse anesthesioloog dr. Dave Mackie, verbonden aan het Brandwondencentrum van het Rode Kruis Ziekenhuis, zal het aantal zeer ernstig verbrande passagiers in verhouding laag zijn: zo'n twintig. Hij zegt zich te baseren op contacten met artsen in Portugal.

De gewonden met voornamelijk brandwonden zijn in Portugal overgebracht naar het ziekenhuis van Faro en naar verder afgelegen regionale ziekenhuizen in Loule, Olhao, Portimao en Beja. Dertien mensen die er het slechtst aan toe zijn met brandwonden, zijn per helikopter overgebracht naar ziekenhuizen enkele honderden kilometers noordelijker in Lissabon (260 km), Coimbra (460 km) en Oporto (580 km). Deze ziekenhuizen hebben speciale afdelingen voor de behandeling van brandwonden. Onder andere het Santa Maria Ziekenhuis Lissabon.

Medische teams

Enige uren na de rampzalige landing van de Martinair DC10 vertrokken al de eerste medische teams uit Nederland naar Faro om de toestand van de slachtoffers met het oog op transport in te schatten. Aan het begin van de avond landde op de voor regulier vliegverkeer gesloten Portugese luchthaven een Nederlands toestel met aan boord een team van SOS International, bestaande uit drie SOS-medewerkers (onder wie directeur R. Padt), en twee artsen van het Rotterdamse brandwondencentrum in het Zuiderziekenhuis. „Dit team zal niet zozeer hulp verlenen, als wel de slachtoffers en hun verwondingen in kaart brengen," lichtte plaatsvervangend directeur Reinders toe. „Dit zogenoemde 'triage-team' zal bekijken wie al wel kan worden vervoerd — en zo mogelijk ook: waar naartoe — en wie nog niet."

Ervaring

Op het moment van de aankomst van dit team was een uitgebreid traumateam van het Academisch Medisch Centrum (AMC) in Amsterdam met een Airbus van Martinair zo'n twee uur onderweg om in Faro daadwerkelijk hulp te verlenen. Het team, onder leiding van de Amsterdamse traumatoloog Ton Broekhuizen, bestaat volgens woordvoerder J. Kortenray uit negen artsen (vier chirurgen, vier anesthesisten en een psychiater) en acht ervaren ambulance-verpleegkundigen. Het team vertrok van Schiphol met uitgebreide hulpverleningsapparatuur bij zich, waaronder beademingstoestellen en 40 stretchbedden die elk zes vliegtuigstoelen in beslag zullen nemen.

In het algemeen zijn de medische voorzieningen in Portugal slecht. Het arme EG-land kampt met een ernstig tekort aan artsen, verplegers en ziekenhuisbedden. Nederlanders die in Portugal wonen krijgen zelfs van hun Portugese huisartsen het advies om met ernstige ongevallen of ziektes naar Nederland te gaan voor behandeling.

De eerste familieleden en kennissen van de passagiers die aan boord waren van de verongelukte DC-10 kwamen snel naar het Martinair-gebouw op Schiphol om meer te weten te komen over het ongewisse lot van hun dierbaren.

Nederlandse arts eerste ter plaatse

FARO, dinsdag

De in Faro werkzame en woonachtige Nederlandse dokter Popken was gisteren als eerste ter plaatse in het ziekenhuis en treedt voorlopig op als coördinator tussen de Portugese artsen en de Nederlanders.

In het districtsziekenhuis in Faro liggen zo'n 40 tot 50 gewonde Nederlanders van de vliegramp met de Martinair DC10. Het gaat vooral om mensen met lichte brandwonden, veel fracturen en er ligt één slachtoffer op de intensive care.

„Het is niet te geloven", zegt Popken. „Niemand weet precies hoeveel mensen er in dit ziekenhuis liggen en wie het zijn. Het is eigenlijk schandalig. We krijgen geen officiële lijst.

We moeten nu eerst een officieel verzoek gaan richten aan het bestuur van de regio Algarve. De mensen met de ernstige brandwonden, ongeveer 20, zijn allemaal direct doorgevlogen naar Lissabon, waar een academisch ziekenhuis is.

We hebben nog steeds geen compleet beeld van de mensen die hier in Faro liggen. Sinds zes uur vanavond heb ik bezig geweest om een lijst los te krijgen van de Nederlandse slachtoffers bij de ziekenhuisleiding, maar dat lukt niet. De Portugezen hier rekken zelfs geïrriteerd omdat ik blijf vragen en aandringen. Ze hebben hier geen computer en alles moet met de hand", aldus de arts.

Onderzoek ramp richt zich op windschering

Van onze verslaggevers

SCHIPHOL, dinsdag

In het onderzoek naar de Martinair-vliegramp speelt het weersfenomeen windschering een grote rol.

De weersomstandigheden in de wijde omgeving van Faro waren uitzonderlijk slecht. Behalve een diepe depressie ten westen van de Portugese kust, bevonden zich actieve storingen tot in de hogere luchtlagen ten zuiden en ten oosten van Faro.

Hieruit waren windstoten te verwachten met neergaande beweging. Dit is door vliegers in een DC10 niet waar te nemen, maar op lage hoogte wel het ergste wat hen kan treffen.

Het onderzoek zal moeten uitwijzen of vanuit de verkeerstoren een ' waarschuwing voor windschering is gegeven. Windschering is de oorzaak geweest in een lange reeks van vliegtuigongelukken, waarbij zelfs luchtbussen en Jumbo's op hun rug terecht zijn gekomen.

Airbus wordt ziekenhuis in de lucht

Van onze speciale verslaggevers

FARO, dinsdag

Op het vliegveld van Faro werd gisteravond op enkele honderden meters van de gecrashte DC10 van Martinair een Airbus van deze Nederlandse maatschappij in gereedheid gebracht voor de repatriëring van de eerste gewonden en mogelijk ook stoffelijke overschotten. De Airbus landde kort daarvoor met Nederlandse deskundigen.

Het medische team, dat tijdens de vlucht naar Faro de Airbus omtoverde in een vliegend hospitaal, staat onder leiding van de ongevalschirurg A.H. Broekhuizen van het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam.

Het was gisteravond de bedoeling dat de vijf artsen, drie anesthesisten en acht verpleegkundigen vooral de slachtoffers met ernstige brandwonden zo spoedig mogelijk naar Nederland zouden transporteren. Chirurg en traumatoloog Broekhuizen: „Wij hebben de indruk dat de Portugese ziekenhuizen onvoldoende zijn geëquipeerd. Het is van het grootste belang de brandwondenpatiënten uiterlijk binnen 24 uur na de ramp terug in Nederland te krijgen voor een zo perfect mogelijke behandeling."

De Airbus was afgeladen met medische apparatuur en hulpmiddelen, zoals beademingsapparatuur, infuusvloeistof en -pompen, anesthesie-apparatuur voor volwassenen en kinderen.

Transavia

In het team bevinden zich ook enkele specialisten op het gebied van intoxicatie. De kans is groot dat veel slachtoffers bij de brand in het ramptoestel giftige stoffen hebben binnengekregen.

Met twee Transavia-toestellen zijn gisteravond de door de ramp gestrande honderden Nederlandse toeristen teruggevlogen naar Schiphol.

De Hagenaar F. Grootveld: „Ik zat te wachten in de vertrekhal toen ik een enorme knal hoorde. Toen ik keek stond de kist al in lichterlaaie. Her en der sprongen er verbrande mensen uit. Na de crash hoorde ik nog een enorme knal. Het was afgrijselijk."

Dieren dood na verwaarlozing door veehouder

OUDERKERK A/D AMSTEL, dinsdag

De Algemene Inspectiedienst (AID) en de Landelijke Inspectiedienst (LID) van de Dierenbescherming hebben gisteren op een boerderij in Ouderkerk aan de Amstel 9 dode dieren aangetroffen.

De dieren, 29 schapen en 2 runderen, lagen al enkele maanden in een stal. In de stal, die al lange tijd niet was uitgemest, werden ook nog enkele tientallen levende dieren aangetroffen. In totaal telden de AID en de LID 81 levende runderen en 90 levende schapen. Een deel van de dieren liep buiten.

De LID vermoedt dat de dode dieren al sinds augustus in de stal lagen. Tegen de eigenaar, een 47-jarige alleenwonende veehouder, is proces-verbaal opgemaakt. De man is geestelijk in de war, aldus de LID. (ANP)

Piloten worstelden met toestel:

„WE STAAN IN BRAND!"

Van onze verslaggevers

FARO/AMSTERDAM, dinsdag

Gezagvoerder H.W. van Staveren, zijn tweede vlieger R.J.H. Clemenkowff en een boordwerktuigkundige hebben voor de landing geworsteld met het vliegtuig. Enkele ogenblikken voor de vliegramp ving een ander Martinair-toestel een radioboodschap op uit de verongelukte DC10. „Shit, we staan in brand".

De gezagvoerder van de Boeing 767 die enkele minuten eerder probleemloos op Faro was geland, Frans Charbon, zag toen vuur bij de rechtermotor. Hij keek vanuit zijn stuurhut naar het rampvliegtuig, terwijl hij al veilig tot stilstand was gekomen voor het stationsgebouw.

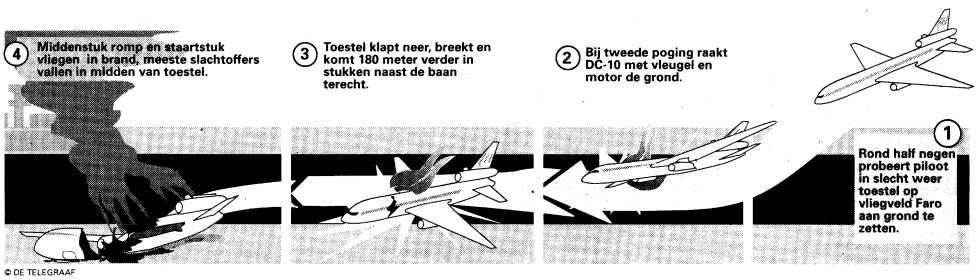

© DE TELEGRAAF

Druk bezig met het afsluiten van zijn eigen vlucht, nam Charbon toch waar dat zijn collega in de DC10 bij het neerkomen op de baan met de rechtervleugel het beton raakte.

Een keer eerder had Van Staveren al een nadering gemaakt naar baan 29, vliegend vanuit de richting vanuit zee naar het westen. Maar omdat hij niet goed uitkwam voor de 2400 meter lange en enige landingsbaan van Faro, trok hij het vliegtuig op voor een een 'go-around', een landingscircuit volgens een voorgeschreven patroon.

Vlak voor de eerste landingspoging was de bemanning door de verkeersleiding gewaarschuwd voor zware windstoten vanuit zuidelijke richting, dwars op de baanrichting. De voorzitter van de Nederlandse Verkeersvliegersvereniging, Benno Baksteen, vermoedt dat een windval de snelheid uit het vliegtuig haalde op het meest kritieke moment van de landing, waardoor het met een harde klap op de baan terecht moet zijn gekomen.

De melding van getuigen die een blikseminslag hebben waargenomen vlak voordat het vliegtuig zou landen, zijn later door experts van de hand gewezen. Opvallend is echter dat op dat moment de tweede vlieger over de boordradio meldt dat er brand is uitgebroken.

Vrijwel halverwege de landingsbaan volgde een harde klap, waarbij de romp in tweeën brak ter hoogte van de vleugelvoorrand. Op de landingsbaan is een diep spoor van 180 meter lengte getrokken. Het voorste romp-gedeelte met de cockpit maakte een zwaai tegen de vliegrichting in. De passagiers in dit gedeelte zijn uit het wrak bevrijd. In het rompmiddenstuk brak een felle brand uit. Hier zijn de meeste slachtoffers te betreuren. Uit het staartgedeelte, waar ook de derde motor aan het kielvlak is bevestigd, konden een groot aantal reizigers via glijgoten uit noodluiken ontsnappen.

Gezagvoerder Charbon meldde over het weer dat het buiig was maar niet extreem. Bij het vallen van de avond was het nog een raadsel of in het voor de streek ongewone weer met zware windstoten de oorzaak gevonden moet worden, of dat er een technisch mankement in de motor aan de landing vooraf is gegaan.

Woordvoerder verloor zelf verloofde bij vliegramp

SCHIPHOL, dinsdag

Directiewoordvoerder van Martinair Udo J. Buys, die gisteren alom waardering kreeg voor de manier waarop bij leiding gaf aan de informatievoorziening direct na de ramp, beleefde in dubbel opzicht een verschrikkelijke dag.

Hij verloor zelf zijn verloofde bij de eerste vliegramp met een Martinair DC8 op Sri Lanka.

Udo Buys was in die periode journalist en hoorde de verschrikkelijke tijding destijds op Schiphol waar hij de ramp kwam verslaan. Zijn buitengewoon rustige en betrouwbare voorlichting over de tweede ramp die de maatschappij trof, dwong daarom in dubbel opzicht veel respect af.

Onafhankelijk onderzoek naar Faro-vliegramp

Van onze verslaggevers

DEN HAAG, dinsdag

Een onafhankelijk onderzoek moet de officiële oorzaak vaststellen van de vliegramp met de DC10 van Martinair op de luchthaven van Faro.

Deze zeer opmerkelijke stap nam gisteren minister Maij-Weggen. Zij komt daarbij tegemoet aan kritiek vanuit de Tweede Kamer na de Bijlmerramp. Toen werd de Rijksluchtvaartdienst met het onderzoek belast.

Volgens diverse parlementariërs is de RLD eerder een betrokken partij dan een onafhankelijke instantie en daarom ongewenst als 'leider van het onderzoek'.

De minister heeft die kritiek duidelijk ter harte genomen. Zij verstrekte binnen enkele uren al opdracht aan voorzitter mr. Stol van de onafhankelijke Luchtvaartraad een onafhankelijk vooronderzoek aan te wijzen.

Dat onderzoek moet plaatsvinden in nauw overleg met de Portugese, eerst verantwoordelijke autoriteiten. Zo snel mogelijk moet er een team geformeerd worden.

De minister benadrukte overigens dat de nieuwe ramp een extra grote druk legt op RLD, Luchtraad en het ministerie. „We zijn nog druk bezig met de Bijlmerramp. Dit nieuwe ongeluk zorgt voor extra pressie. Door de veelvuldige contacten met mijn Portugese collega weet ik, dat ook de Portugezen alles in het werk zullen stellen om de oorzaak van de crash met het Martinair-toestel zo snel mogelijk boven water te krijgen".

Zwarte doos rampvliegtuig gevonden

• Twee medewerkers van de Portugese luchtvaartdienst hebben de zwarte doos met de vluchtgegevens van de verongelukte DC10 van Martinair gevonden. De gegevens die in de doos geregistreerd zijn, moeten duidelijkheid brengen over de mislukte landing.

Portugese tv ging door met komische films

Van onze verslaggevers

FARO, dinsdag

De Portugese televisie ging in de uren na de ramp gewoon door met het uitzenden van komische films. De programma's werden weliswaar onderbroken met nieuwsflitsen van de gebeurtenissen in Faro.

De informatievoorziening kwam in Portugal laat op gang. Het slechte weer zorgde ervoor dat nieuwsuitzendingen regelmatig werden afgebroken.

Meteo Consult: Landing wel risicovol

Van onze verslaggevers

WAGENINGEN, dinsdag

Weervrouw Margot Ribberink van Meteo Consult in Wageningen bestrijdt de verklaring van Martinair, dat het weer op Faro geen belemmering vormde voor het uitvoeren van de landing op het Zuidportugese vliegveld.

„Het weer bij Faro was gisterochtend zo slecht, dat het minstens link was om hierin een vliegtuig te laten landen", aldus Margot Ribberink. „Op het tijdstip van het ongeluk met de DC10 van Martinair lag er een felle depressie voor de kust van Zuid-Portugal. Tussen half acht en half negen woedde er een actieve buienlijn bij het vliegveld van Faro. Die ging gepaard met onweer. Dat was op onze satellietbeelden zeer goed te zien".

Zij voegt eraan toe dat voor dergelijke onweersbuien uit, heel wat neerwaartse luchtbewegingen ontstaan, die onvoorspelbare zware windstoten veroorzaken. De onweersbuien bij Faro kon je zelfs uren tevoren zien aankomen. Ook op Schiphol heeft men dat kunnen zien".

• Reddingsploegen op het vliegveld van Faro zijn op zoek naar eventuele slachtoffers in de vrakstukken van het verongelukte Martinair-toestel. Foto: AP

Geschiedenis luchtrampen

Overzicht van eerdere luchtrampen, waarbij Nederlandse passagiers of vliegtuigen betrokken waren.

- 6 december 1931 Fokker F12 Ooievaar van de KLM bij Bangkok (Thailand) - 5 doden.
- 1935: Fokker F22 van de KLM op Schiphol - 6 doden.
- 1938: DC3 van de KLM op Schiphol - 6 doden.
- 21 oktober 1948 Constellation Nijmegen van de KLM bij Prestwick (Schotland) - 36 doden.
- 23 juni 1949 Constellation 'Roermond' van de KLM bij Bari (Italië) - 26 doden.
- 14 juli 1949 Constellation Franeker van de KLM bij Bombay (India) - 44 doden.
- 2 februari 1950 DC3-passagiersvliegtuig van de KLM op de Noordzee - 7 doden.
- 22 maart 1952 DC6 Koningin Juliana van de KLM bij Frankfurt - 44 doden.
- 25 mei 1953 Convair-liner Paulus Potter van de KLM op Schiphol - 2 doden.
- 23 augustus 1954 DC6 Willem Bontekoe van de KLM op de Noordzee - 21 doden.
- 5 september 1954 Superconstellation Triton van de KLM bij Shannon (Ierland) - 28 doden.
- 15 juli 1957 Superconstellation Neutron van de KLM op Nieuw-Guinea - 57 doden.
- 14 augustus 1958 Superconstellation Hugo de Groot van de KLM op de Atlantische Oceaan - 99 doden.
- 30 mei 1961 DC8 Fridtjof Hansen van de KLM bij Lissabon (Portugal) - 61 doden.
- 12 juni 1961 Electra II Sirius van de KLM bij Caïro (Egypte) - 19 doden.
- 10 mei 1974 Noordzee-helikopter van de KLM op de Noordzee - 6 doden.
- 4 december 1974 DC8 (pelgrimstocht met Mekkagangers) van Martinair bij Colombo (Sri Lanka) - 191 doden, waaronder 9 Nederlandse bemanningsleden.
- 27 maart 1977 Boeing 747 van de KLM op Tenerife (Canarische Eilanden) - 562 doden, onder wie 267 slachtoffers in het KLM-toestel.
- 29 april 1978 Piper Cherokee van Fly Yourself Holland bij Londen - 6 doden.
- 6 oktober 1982 Fokker F28 van de NLM bij Moerdijk - 21 doden.
- 22 december 1982 Piper Navajo van Rijnmond Air Service in Oost-Frankrijk - 10 doden.
- 7 juni 1989 DC8 van de SLM bij Zanderij (Suriname) - 174 doden, onder wie 23 slachtoffers van het Kleurrijk Nederlands Elftal.
- 28 september 1992 Airbus A310 van PIA in Nepal - 163 doden, onder wie 14 Nederlanders.
- 4 oktober 1992 Boeing-747 van El Al in de Bijlmer - 4 doden uit het toestel en 39 slachtoffers op de grond.
- 14 november 1992 vliegtuig van Vietnam Airlines in Vietnam - 1 Nederlandse dode (Willem van der Pas), Annette Herfkens overleefde de ramp na een week tussen de slachtoffers geklemd gezeten te hebben.
- 21 december 1992 DC10 van Martinair op Faro (Portugal).

RAMP-DC10 WAS NIET VERZEKERD

Van onze verslaggevers

DEN HAAG, dinsdag

Het ramptoestel van Martinair, dat sinds deze zomer eigendom is van de Koninklijke Luchtmacht, was vrijwel zeker niet verzekerd. Martinair had het toestel van de luchtmacht teruggehuurd.

Luchtmacht-woordvoerder Wulfaert wilde daarop gisteravond niet ingaan. „Het is een ingewikkelde juridische kwestie, waar we nog niet uit zijn", zei hij. Een feit is dat geen van de overige luchtmacht-vliegtuigen is verzekerd. Ook verongelukte straaljagers komen voor rekening van de schatkist.

Het ministerie van Defensie heeft op 30 juni het verongelukte DC10-vliegtuig in eigendom overgenomen van en weer terug verhuurd aan Martinair.

In 1995 zou dit vliegtuig, de PH-MBN *Anthony Ruys*, omgebouwd gaan worden tot vliegende tanker voor de F16 jagers en in die rol zou het nog twintig jaar mee kunnen.

Defensie betaalde dit jaar ƒ 166 miljoen voor twee DC10 vliegtuigen uit de Martinair-vloot. De casco's raakten bij verandering van eigenaar de verzekering kwijt. Defensie heeft geen van haar vliegtuigen verzekerd, wat er toe leidde dat het ministerie anderhalf miljoen uit eigen middelen moest uitkeren nadat een F16 neerstortte in Hengelo.

De verongelukte DC10 kwam op 30 november 1973 bij Martinair in dienst en kreeg de naam van de Rotterdamse reder Anthony Ruys, een van de grondvesters van het charterbedrijf van Martin Schröder.

Martinair kocht het driemotorige vliegtuig voor ƒ 75 miljoen nieuw bij Douglas en het was de eerste convertible, een uitvoering die zowel als vracht- en als passagiersmachine gebruikt wordt. De DC10-30 CF is uitgerust met drie General Electric CF-6 motoren welke bij de KLM in onderhoud zijn.

Met een lengte van 55,40 meter en een spanwijdte van 50,40 meter heeft dit type een vliegbereik van 10.000 kilometer. Het neemt 70 ton vracht mee, of maximaal 364 passagiers. De bemanning bestaat uit twee vliegers, een boordwerktuigbouwkundige en tien stewardessen. Met een startgewicht van 256,3 ton is de DC10, na de Boeing Jumbo, het grootste vliegtuig in het Nederlandse luchtvaartregister.

Volgens mr. Jan Blom, deskundige van de stichting De Ombudsman, wordt het schadeverhaal van passagiers en nabestaanden een uiterst moeilijke en ingewikkelde geschiedenis. „Bij de spoorwegramp bij Hoofddorp waren er wel verschillende factoren, maar die vloeiden allemaal terug naar de enig verantwoordelijke, de NS. Hier ligt de zaak veel complexer".

„De eerste vraag is, welke rol speelde het weer. De volgende vraag: hoe ligt het met de persoonlijke verantwoordelijkheid van de vlieger. Verder hebben we het probleem rond het eigendomsrecht. Als eigenaar heeft de Nederlandse Staat cq. de luchtmacht de eigen aansprakelijkheid. Martinair als carrier is natuurlijk de voornaamste aan te spreken instantie, maar ook de Portugese verkeersleiding en de Amerikaanse vliegtuigfabriek blijven niet buiten spel", aldus mr. Jan Blom.

Hij noemt het zeer juist, dat het ministerie van WVC direct een stuk coördinatie op zich genomen heeft. „Bij een ramp als dit is dat niet meer dan normaal. Dan moet later maar bekeken worden, hoe het met de verzekeringen zit".

Voor de nabestaanden bestaan er straks vier wetgevingen op grond waarvan verhaal kan worden ingesteld: de Nederlandse, de Portugese, de algemeen internationale en de Amerikaanse. De Nederlandse wetgeving is voor smartegeld-claims het minst, omdat daarin nauwelijks wordt voorzien.

ACTIE-PRIJS

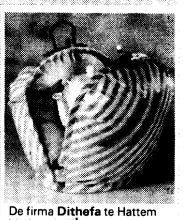

De firma **Dithefa** te Hattem biedt wekelijks een theebeurs aan voor onze puzzelactie ten bate van o.a. de Nederlandse Hartstichting. Echte theedrinkers weten wat het is om zo'n theebeurs te hebben. Immers de thee blijft lekker warm en de smaak niet wordt aangetast. Dit dankzij de fiberfillvulling, die voor een perfecte isolatie zorgt.

TELE-PUZZEL

Beatrix had geen vertrouwen in Portugese artsen

Van onze verslaggevers

FARO, dinsdag

De zorgverlening in veel Portugese ziekenhuizen is van een dermate lager medisch en verpleegkundig niveau dan in ons land, dat koningin Beatrix twee jaar geleden niet in een Portugees ziekenhuis opgenomen wilde worden.

Tijdens een bezoek aan het zuiden van Portugal had zij haar enkel gebroken. Ondanks de pijn vloog zij voor noodzakelijke medische zorg onmiddellijk naar Nederland terug.

Verzekering vergoedt geen afzegging wegens vliegangst

Toeristen annuleren direct vliegreizen

Van onze verslaggevers

SCHIPHOL, dinsdag

Reisorganisaties in ons land kregen gisteren al direct de eerste annuleringen van vakantiegangers, die de komende dagen van een vliegvakantie willen afzien.

De annuleringsverzekeringen voorzien niet in het afzien van reizen als gevolg van vliegangst door ongelukken. Maar enkele reisorganisatoren voeren nu overleg met reisverzekeraars om in dit geval een oplossing te vinden. Een directielid van Holland Overseas Travel heeft 'dat gisteravond verklaard.

Een bestuurslid van de Algemene Nederlandse Vereniging van Reisorganisaties zei te verwachten, dat de ramp met het Martinair-toestel vrijwel zeker de eerste weken door „grote terughoudendheid bij de boekingen zal zorgen."

Rouwdienst

De ANVR maakt gebruik van de ervaringen, die de reisorganisatie Holland International bij de grote vliegramp op Tenerife heeft opgedaan. „We proberen onze ervaringen nu zoveel mogelijk ruchtig te maken, bijvoorbeeld voor wat de komende dagen moet gebeuren, zoals een gezamenlijke rouwdienst", zei directie-secretaris van Holland International Jocko Dorhout Mees gisteravond.

De getroffen reisorganisaties, waarvan passagiers in het camptoestel zaten, zijn over het algemeen zeer positief over de hulpverlening bij de ramp. „Veel passagiers, die met ongeluk overleefden, meldden zich gelukkig al vrijwel snel zelf of via familieleden bij onze hulpverleners. We konden daardoor gelukkig achterblijvers ook snel goede berichten geven", aldus directeur Erik Venink van de reisorganisatie Rent a Casa die met vlucht MP 495 72 passagiers naar Portugal bracht.

NBBS-directeur Maarten van het Kaar zei: „We hebben door de heel efficiënte hulpverlening ter plaatse en de doortastendheid van onze reisleiding ter plaatse het thuisfront van onze vakantiegangers goed kunnen informeren. „Maar het is een afschuwelijke gebeurtenis voor iedereen die we het slechte nieuws moesten gaan brengen. Een heel zwarte dag uit de geschiedenis van de Nederlandse reisindustrie...".

Het toestel was gecharterd door de Dutchpool, inkoopcombinatie van touroperators, die ook met daarbij niet aangesloten reisorganisaties stoelen voor de rampvlucht had uitgewisseld.

Landgenoten

Ook de Nederlandse kolonie verleent hulp in de omgeving van de luchthaven. Veel Nederlanders wonen in de wijde omgeving van het Faro en proberen daar nu een hulpverleningscentrum voor landgenoten in te richten.

Arke Reizen heeft vrijwel direct na de ramp de gedupeerde collega-reisorganisaties in Faro alle hulp aangeboden. De Arke reisleiding ter plaatse, die op het vliegveld aanwezig was om passagiers van een andere Martinair-vlucht op te halen, heeft opdracht gekregen voorrang te geven aan de reizigers van de rampvlucht.

„Alles doen wat mogelijk is. Onze passagiers zijn veilig; nu hebben anderen eerst onze hulp nodig", luidde de opdracht vanuit het Arke hoofdkantoor in Enschede.

Het vliegveld van Faro is een gemoderniseerde luchthaven met goede voorzieningen, die ook bij verkeersvliegers niet als onveilig bekend staat. Het is sinds gisteren zeer slecht weer in het zuiden van Portugal.

• Vanaf Schiphol vertrokken gisteren nog behoorlijk wat geschrokken toeristen naar zonniger oorden, maar de ANVR verwacht dat er na de nieuwste vliegramp snel de klad zal inkomen.

Veel gewonden aan infuus en in het gips

Van onze speciale verslaggevers

FARO, dinsd

De zesde verdieping van het districtsziekenhuis in Faro l vol met zwaargewonde Nederlanders van de ramp-DC-10 Martinair.

Alle zalen liggen overvol met Nederlandse slachtoffers, v mensen aan het infuus, in het gips en met grote verbanden heerst een verslagen sfeer. Mensen liggen voor zich uit staren, wachtend op nieuws uit Nederland.

Eldert Ruiter (38) en zijn vrouw Elly uit Castricum waren gistermorgen vroeg van Schiphol vertrokken voor een vakantie in Praja da Oura, dicht bij Albufeira. Voor de vijfde keer zouden zij hun kerst gaan doorbrengen in de Algarve. Nu ligt zijn vrouw met een scheve wervel in het ziekenhuis en heeft zij vier ribben gebroken. Eldert zelf kwam er met een gescheurd oor en wat verwondingen aan het gezicht van af. Zittend op het bed van zijn vrouw doet Eldert zijn relaas: „Het is verschrikkelijk, ik zal dit nooit vergeten. Ik heb haar uit de resten van het vliegtuig getrokken. Het was doodeng, het was vreselijk. Een nachtmerrie."

„Nadat we met een verschrikkelijke klap op de grond terecht waren gekomen en het vliegtuig kantelde brak er een enorme paniek uit in het vliegtuig. Ik dacht maar aan één ding en wilde zo snel mogelijk wegkomen uit de chaos en de puinhopen. Terwijl ik wegliep hoorde ik mijn vrouw gillen. Zij lag bekneld tussen stoelen en puin, tegen de zijkant van het vliegtuig. Ik wilde zo snel mogelijk weg, maar toen ik haar hoorde gillen kreeg ik toch de tegenwoordigheid van geest om terug te gaan. Ik heb aan haar arm getrokken en nog eens getrokken en nog eens, want ik kreeg haar niet los. Ik raakte in paniek. Mijn vrouw lag nog heiemaal bekneld tussen de resten van het vliegtuig en er kropen allemaal mensen over haar heen. Het was verschrikkelijk. Op een gegeven moment is het me toch geluk

haar los te krijgen en haar l vliegtuig uit te sleuren. E ogenblik later, ik weet n meer hoelang het heeft duurd, explodeerde het vli tuig en veranderde het toes in een vuurbal. Bij de exp sie zag je gewoon de broks ken wegvliegen. Het was n even een gewoon vliegtuig toen kantelde het en verd derde het in een vuurbol. zaten op de vijftiende rij, n schien hebben we daar leven aan te danken..."

Eldert praat in hoog tem en zeer geëmotioneerd. Z vrouw ligt klappertande zijn relaas aan te hore „Toen ik haar los had gek gen uit het vliegtuig en w rende vielen we in een zo een moerasachtig gebied modder en water dat vloed onderstroomt. vliegtuig brandde onder sen als een fakkel en we in de zomp gesprongen van het vliegtuig weg strompeld. Het was schrikkelijk."

Twee kamers verderop Humphry Willems (59) Sliedrecht. Getrouwd en kinderen was Humphry jaar voor het eerst helem alleen op vakantie gaan, het eerst naar de Algarve had een studio geboekt Faro voor acht dagen. Zo hij de verslaggever van Telegraaf bemerkt trek hem aan zijn arm en vra „Alsjeblieft, wil je vrouw in Sliedrecht bell Ze heeft nog niets van vernomen en wil je zeggen het redelijk goed met gaat? Ik heb een snee in oor en een gekneusde rug wervel. Ik ben er nog g vanaf gekomen..."

Schrik maar niet, we leven nog'

Van onze verslaggevers

DORDRECHT, dinsdag

„Schrik maar niet, het is heel erg allemaal, maar we leven nog". Dat was het eerste wat passagier Vincent van der Elst gistermorgen om negen uur zei toen hij zijn schoonmoeder mevrouw Riggelman thuis in Dordrecht aan de lijn kreeg.

Van der Elst was met zijn vrouw Ellen en twee kinderen Bart en Marieke op weg voor een kerstvakantie aan de Algarve. „Toen Vincent belde had ik gelukkig nog niets op de radio gehoord en had dus nog niet de kans gehad me ongerust te maken", aldus een opgeluchte mevrouw van Tiggelen.

„Vincent loopt nu op krukken omdat hij een botje in zijn voet heeft gescheurd. Hij is van een paar meter hoog uit het vliegtuig gesprongen."

Na een kwartier zoeken vond hij zijn gezin terug. „Zij maakten gelukkig niets, op wat blauwe plekken na. Ze waren erg van streek natuurlijk, maar erg dankbaar dat ze het er levend van hebben afgebracht. Ze proberen zo snel mogelijk terug te reizen. Het hangt ervan af of Vincent al kan autorijden, maar ik zal blij zijn ze met eigen ogen heelhuids terug te zien", aldus mevrouw Tiggelman.

Aan deze reportage werkten mee: het Telegraaf-team ter plekke: Luuk Blijboom, Joost de Haas, Michiel Hoogers, Martijn Koolhoven, Angelo Vergeer, Hans Peters, Frank van den Berg en Metty van Wijnbergen.

Verder: Arnold Burlage, Theo Jongejan, Wim Kroese, Henk Schröder, Bert Steenhorst, Fred Ruim, Rob Timmink, Patrick van Weerdenburg, Peter Wichers, Babette Wierings en Jan Oosterbeek (grafisch).

DE TELEGRAAF POSTBUS 376, 1000 EB AMSTERDAM

Wanneer wordt monopolie PTT doorbroken?

De telefoontarieven voor de gemiddelde particuliere abonnee gaan in 1993 met ruim 4% omhoog. Deze stijging valt op zichzelf niet echt op gezien de vele andere tariefsverhogingen van de laatste tijd. Echter, de hogere tarieven zijn het resultaat van een verhoging van het binnenlands tarief met 20% en een verlaging van een aantal internationale tarieven naar enige landen overzee en in het verre Oosten. Het addertje is de gemiddelde tariefsverhoging. Want in werkelijkheid gaat het om een ordinaire verhoging van maar liefst 20%, daar het overgrote deel van de gesprekken alleen binnen Nederland of Europa belt. Bovendien veronschuldigt PTT Telecom zich, dat zij tot verlaging van de internationale tarieven wordt genoodzaakt door de internationale concurrentie. Dat is precies de spijker op zijn kop slaan. Wanneer wordt het monopolie van de PTT eindelijk doorbroken, zodat de vrije krachten van het marktmechanisme haar dwingen de tarieven van het binnenlands verkeer te verlagen in plaats van te verhogen?

BUSSUM, C.H. van Alphen

Vluchtelingen

Het overheidsbeleid is er al jaren op gericht zo min mogelijk vluchtelingen in ons land toe te laten. De overheid is zelfs zo ver gegaan dat zij haar eigen wetten heeft overtreden. We zijn in Nederland nu blijkbaar al zo ver weggezakt dat we mensen in een speciale gevangenis opsluiten die niets anders hebben gedaan dan ons land binnen te vluchten.

O, sorry tegenwoordig noemen we dat 'opgevangen in een grenshospitium'. Het gewelddadige optreden van de Landelijke Bijzondere Bijstandseenheid tegen vluchtelingen in het Grenshospitium en het in aansluiting daarop plaatsen van een aantal vluchtelingen in isolatiecellen is het zoveelste signaal dat mensenrechten nu ook in Nederland worden geschonden. In Nederland, waar men pretendeert enige beschaving te hebben, is opsluiting, isolatiehechtenis en mishandeling van vluchtelingen niet acceptabel. De grens is bereikt. Ik ben het in elk geval goed zat dat Kosto c.s. hun vervolgingswaan afreageren op vluchtelingen.

RIJSWIJK, Arne Schoevers

Geluidswanden

Zeer regelmatig rijd ik over de 'A2' richting Amsterdam. Ter hoogte van IJsselstein en verder richting Maarssen, waar recentelijk geluidswanden zijn geplaatst en nog worden gebouwd, stel ik tot mijn grote ergernis telkens vast, dat deze wanden praktisch al besmeurd zijn, voordat de muur klaar is.

Er zijn ook zgn. kunstwerken bij, waarmee men terminste uren lang bezig moet zijn, voordat het werk voltooid is en toch wordt dit soort individuen klaarblijkelijk nooit gepakt.

Daarnaast is er nog het 'schoorem', wat ondefinieerbare tekens op deze kostbare openbare werken achterlaat en tekens weer opnieuw toeslaat, want ik stel wel vast, dat de troep na korte of langere tijd weer verwijderd wordt.

Afgezien van het feit, dat het verwijderen van graffiti een kostbare zaak is waar de belastingbetaler voor op moet draaien, vind ik het meest triest, dat de omgeving waarin men leeft steeds verder afglijdt naar een ontwrichte maatschappij, die geen respect meer op kan brengen voor andermans eigendommen.

's-HERTOGENBOSCH, J.A.M. de Kock

Dierenasiel/ dierenliefde

Meer dan 10.000 honden en katten worden binnen één jaar tijd afgemaakt in dierenasielen. Al deze dieren waren ziek. Ik durf te zeggen dat er aan hen 'niets verdiend kon worden'. Zelf heb ik in mijn werkomgeving te maken met zwerfkatten. Samen met nog enkele mensen verzorgen wij ze. Laatst hadden wij een zwerfkat die was aangereden door een trein, waarbij de poes haar teentje was geplet.

De dierenambulance haalde haar op. Wij vertelden de chauffeur dat het dier verzorgd en ook weer teruggezet moest worden. De volgende dag het asiel gebeld hoe het er mee was. Men had haar doodleuk afgemaakt omdat zij onhandelbaar was. Zeker nog nooit van verdoving gehoord. Dagenlang hebben wij toen rondgelopen met het idee om met een paar staven ijzer orde op zaken te gaan stellen in dat asiel. Waarschuwing: zie de dierenbescherming niet als een oase van dierenliefde, maar als een fabriek. Wordt er niet aan verdiend, afmaken die hap. Houdt hier rekening mee als de volgende keer een collectant van heh aan uw deur verschijnt.

DEN HAAG, W. Compris.

PUZZEL

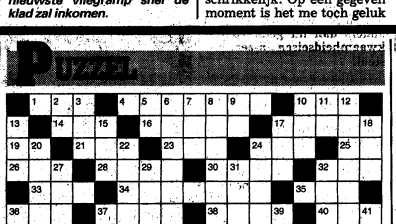

686

HORIZONTAAL

1 vogeleigenschap, **4** Poolse dans, **10** afgeladen, **14** vordering, **16** onderwijzen, **17** spuitfles, **19** Nederlands Hervormd, **21** hulpzeil, **23** nauw, **24** drank, **25** pers. vnw., **26** hoeveelheid, **28** gevaar, **30** stelt-vogel, **32** sprekende vogel, **33** vrucht, **34** nawoord, **35** vod, **36** keukengerei, **37** moerassig, **38** brilslang, **40** verlaagde toon, **42** radon, **43** vluchtige stof, **44** brandgang, **46** kunstprodukt, **48** deel v.e. Franse ontkenning, **49** larie, **51** oude Spaanse munt, **53** ik, **55** standaardtaal, **56** deel van Palestina, **57** sissend geluid.

VERTICAAL

2 Fries water, **3** venijn, **5** aluminium, **6** plant, **7** vaas, **8** gewestelijk, **9** kanon, **10** deel v.e. vis, **11** voegwoord, **12** als gast verblijven, **13** springstof (afk.), **15** pl. in N.-Brabant, **17** vogel, **18** nieuw (in samenst.), **20** sigaar, **22** beursprijs van geld, **24** spie, **27** streep, **29** familielid, **31** slang, **32** kinderziekte, **36** voor, **37** bijwoord, **39** onheilsgodin, **41** tennisterm, **43** drank, **45** gebouw in Amsterdam, **47** politieke partij, **50** zuiderbreedte, **51** deel v.e. mast, **52** Frans

oplossing nr. 685

rape feut
m ringmus v
atap a vaal
as eelde ki
gast o loon
d t spa k d
elite agave
n e cal p r
park g riks
ad erato tl
laan a diva
m laatmes g
spul pook

Liefde is...

...niemand vergeten.

HOROSCOOP

VANDAAG (DINSDAG) JARIG:

Het is gunstig om langere uren te werken. Begin februari zult u meer gewaardeerd worden en groeit persoonlijke vrijheid hebben. Volg hart in de lente. U moet u ontd van een relatie die nergens toe l Een zelf ontworpen plan geeft u m zelfvertrouwen. Experimenteer nieuwe zakelijke plannen komend jaar. In de winter zult u een spec verbintenis vieren.

RAM: Een goede dag voor con met iemand op afstand. Toon speciale talenten. Iemand van inv ziet het weliwillend aan. Betaal rekeningen prompt.

STIER: Een moeilijkheid om finan le vooruitgang te maken verdwi krijgt meer grond en kunt de d buite van uw produkt verbeteren. heel belangrijk project begint vor krijgen. Geniet vanavond van veelbelovende romance.

TWEELINGEN: Een nieuw doet u vroegere teleurstellingen geten. Neem zelf het initiatief. Intuïtie en tijdsgevoel zijn geheel meng u regelrecht in de strijd.

KREEFT: Beslis welke richtingen wilt gaan en maak afspraken. mensen die uw standpunt delen lang beoogd doel is nabij. Geef fi fideliteit uw enthousiaste steun.

LEEUW: Veelzijdigheid is van belang voor succes. Wees blij me kans om over een plan te p tijdens een gezellige lunch. V inlichtingen en geef blijk van belangstelling.

MAAGD: Iemand van invloed k vragen om werk te herzien. Last trots u niet weerhouden. Wees voelig voor opbouwende sugge Let vooral op uw zakelijke verlan

WEEGSCHAAL: Reisplannen e uiteindelijke doel hebben voor Volg de raad op van een oude mand. Een uw wettelijke rech Romantiek bloeit op.

SCHORPIOEN: U staat vands het middelpunt. Uw plannen in ning is van belang voor een bijz plan. U wordt gecomplimenteerd uw werk. Deel de waardering me medewerkers.

BOOGSCHUTTER: U zult een trekkelijk iemand van de andere vandaag ontmoeten. Houd u a regels. Verwar vriendschap niet een flirt. U krijgt kleine finan gelukjes.

STEENBOK: Een nieuwe bewe raar is wel wat inspanning waard iets extra's aan uw gerderobe. wel u het enig vindt om speech houden moet u wel van feite cijfers op de hoogte zijn. Zorg voor.

WATERMAN: Een financieel spreek met iemand die u na staat groot belang. Huiselijke aanpass hoog nodig. Tracht meer te wet komen over investeringen en

VISSEN: Praktische kwesties ondergeschikten betreft of uw heid in huis moeten voorrang he Leg de nadruk op uw verantwo lijkheid tegenover een speciale

De Tele Horosc Telef 06-340.3 50 ct p/m

BIOSCOPEN

AMSTERDAM

ABC tel. 618300 1 Sister Act 2 Boomerang 3 Belle en het beest/Bodyguard 4 Sister Act 5 Bodyguard 6 Single White Female 7 Home Alone II

ARENA

EURO CINEMA 514514 1 Home Alone II 2 Sister Act 3 Belle en het beest/Basic Instinct 4 Boomerang 5 Home Alone II **REMBRANDT** tel. 456045 Bodyguard **LUXE** Bitter Moon **PALACE** tel. 421334 1 Honeymoon in Vegas 2 Flodder in Amerika/Thunderheart

DE KUIL

CASINO THEATER tel. 217037 1 Belle en het beest/Patriot Games 2 Sister Act 3 Raising Cain 4 Bodyguard**GRAND THEATRE** Home Alone II **MIGNON** Boomerang **CINESOL** tel. 225351 1 A league of their own 2 Bitter Moon 3 Single White Female

DE LOO

APOLLO THEATER tel. 122251 1 Home Alone II 2 Idem**DELFIA** tel. 123855 1 Husbands and wives 2 Far and away 3 Bodyguard/Belle en het beest 4 Single white female **STUDIO D** tel. 123280 Sister Act

EINDHOVEN

EURO CINEMA 433733 1 Sister Act 2 Belle en het beest/Basic Instinct 3 Boomerang 4 Home Alone II 5 Sister Act **REMBRANDT** tel. 4493331 Bodyguard 2 Honeymoon in Veags 3 Bitter Moon 4 Raising Cain 5 Flodder in Amerika/Patriot Games **CINEMA PARISIEN** Bodyguard

ENSCHEDE

ALHAMBRA tel. 312525 1 Bodyguard 2 Single White Female 3 Home Alone II 4 Sleepwalkers/Far and Away 5 Home Alone II **LUMIÈRE** tel. 315747 1 Sister Act 2 Belle & het beest/Invisible Man 3 Boomerang

GOES-SLUISAGE

ASTA THEATER tel. 3463500 1 Sister Act 2 Honeymoon in Vegas 3 Unforgiven **BABYLON** tel. 3471656 1 Single White Female 2 Belle & het Beest/Beauty and the Beast 3 Bitter Moon **CINEAC** tel. 3630637 1 Home Alone 2 2 Boomerang 3 Patriot Games **METROPOLE** tel. 3456756 1 The Bodyguard 2 Belle & Het Beest/ 1492 Conquest of Paradise 3 Home alone 2 4 Basis instinct 5 Husbands & Wives **ODEON** tel. 3462400 1 Home Alone 2 2 Boomerang 3 Sleepwalkers 4 Thunderheart

GRONINGEN

CAMERA tel. 137200 1 Single White Female 2 Far and Away 3 Unforgiven 4 Home Alone II **CITY** tel. 124441 1 Sister Act 2 Boomerang 3 Honeymoon in Vegas **CONCERTHUIS** tel. 120433 Bodyguard **FILMHUIS** Ik ga naar Tahiti/Sweet Emma, Dear Böbe **THE MOVIES** Bitter Moon

HEERLEN

ROYAL THEATER tel. 714200 Bodyguard **RIVOLI THEATER** tel. 714200 Single White Female **MAXIM** Housesitter H jel. 713030 1 Sister Act 2 Sleepwalkers 3 Belle en het beest 4 Home Alone II 5 Boomerang

'S-HERTOGENBOSCH

EURO CINEMA 147755 1 Single White Female 2 Sister Act 3 Belle en het beest/Boomerang 4 Sleepwalkers 5 Home Alone II **CASINO** tel. 120888 1 Bodyguard 2 Strictley Ballroom/The Player

LEEUWARDEN

TIVOLI tel. 125372 1 Home Alone II 2 Belle en het beest 3 Bitter Moon **STUDIO F** tel. 123887 Bodyguard **CINEMA** Sister Act **CLUB** tel. 125220 1 Single White Femal 2 Unforgiven/Flodder in Amerika 3 Boomerang 4 Sleepwalkers 5 Husbands and wives

LIDEN

IJDO tel. 124130 1 Sleepwalkers 2 Bodyguard 3 Belle en het beest 4 Single white female **STUDIO** tel. 133210 Sister Act **LUXOR** tel. 121239 Home Alone II **TRIANON** 123875 Basic Instinct

MAASTRICHT

CINEMA PALACE tel. 2156621 Home Alone II 2 Boomerang/Belle en het beest 3 Sister Act **MABI** tel. 215513 1 Bodyguard 2 Rasing Cain 3 Bitter Moon 4 Single White Female **CINE-K** Husbands and wives

NIJMEGEN

CAROLUS tel. 230603 1 Home Alone II 2. Belle en het beest **CALYPSO** tel. 234915 1 Single White Female 2 Sister Act 3 Boomerang **CENTRUM** tel. 2200391 Bodyguard 2 Flodder in Amerika

ROTTERDAM

ALHAMBRA tel. 43302931 Boomerang 2 Unforgiven **CALYPSO** tel. 4131855 1 Single White Female 2 Belle & Het Beest/Beauty and the Beast 3 Husbands & Wives **CINERAMA** tel. 4115300 1 Sister Act 2 The bodyguard 3 Home Alone 2 4 Patriot games 5 Boomerang **CORSO** tel. 4121110 The Bodyguard **IMAX** tel. 4048844 1 Antarctica/Grand Canyon/Skyward & Silent Sky/Rolling Stones concertfilm/The Sound of Music/Far and Away **LUMIÈRE** tel. 4117755 1 Sleepwalkers 2 Honymoon in Vegas 3 Universal Soldier 4 Housesitter **THALIA** tel. 4111555 Home alone 2

STADSKANAAL

SMOKY tel. 10777 1 Sister Act 2 Single White Female 3 Home Alone II

TILBURG

CINEMA HEUVELPOORT tel. 358885 1 Boomerang 2 Honeymoon in Vegas 3 Sister Act 4 Bodyguard 5 Belle en het beest **MIDI THEATER** tel. 42282 Home Alone II **CINECITTA** 1 Single White Female 2 Raise the red lantern/Husbands and Wives 3 Strictly Ballroom/The Player

UTRECHT

CATHARIJNE tel. 334400 1 Bodyguard 2 Unforgiven 3 Belle en het beest/Sleepwalkers 4 Boomerang **CAMERA** tel. 317708 Sister Act **STUDIO** tel. 317708 Husbands and Wives **CITY** tel. 314384 Bitter Moon **MOVIES** tel. 314384 1 Belle en het beest 2 Paris s'eveille **REMBRANDT** tel. 312566 1 Single White Female 2 Home Alone 3 Honeymoon in Vegas **SPRINGHAVER THEATER** tel. 313789 1 Fried Green Tomatoes 2 De drie beste dingen in het leven/The Player **'t HOOGT** tel. 328388 1 Il ladro di bambini 2 La plage des enfants perdus/A Bout de Souffle 3 Le collier perdu de la colombe/Bashu

WAGENINGEN

MOLENSTRAATTHEATER tel. 14029 1 Home Alone II/Sister Act 2 Belle en het beest/The Bodyguard/Single White Female 3 Husbands and wives/Bitter Moon/Far and away